

puoleensa loputonta spekulointia, väittelyä ja kritiikkiä.

Martin Griffithsin teoksen nimi kertoo olennaisen sen sisällöstä. *Fifty Key Thinkers in International Relations* sisältää esseemuotoon kirjoitetun katsauksen jokaisen ajattelijan tärkeimmistä ideoista ja urasta, luettelon keskeisestä tuotannosta sekä vinkkejä henkilöä koskevasta kirjallisuudesta. Tarkastelu rajoitetaan 1900-luvun ajattelijoihin. Esittely on ytimekäs, koska yhtä ajattelijaa kohti kirjassa on varattu vain noin 5-6 tiiviisti kirjoitettua sivua. Ideansa puolesta Griffiths ilmoittaa seuraavansa Diané Collisonin (*Fifty Major Philosophers*, 1987) ja John Lechten (*Fifty Key Contemporary Thinkers*, 1994) teosten jalanjäljillä.

Griffithsin ote kirjassa on alusta alkaen perusteista lähtevä ja opettavainen. Merkittävä valinta on tehty esittelemällä ajattelijat koulukunnittain (eikä esimerkiksi aakkosjärjestyksessä), jolloin kirjassa esitellään poliittisia realisteja (10 vaikuttajaa), liberalistisia ajattelijoihin (10), radikaalin/kriittisen teorian edustajia (7), kansainvälisen yhteisön teoreetikoita (5), kansainvälisen organisaation teoreetikoita (6), postmodernistisia kirjoittajia (2), feministisiä kirjoittajia (3), historiallisia sosiologeja/valtion teoretisoijia (4) sekä nationalismitheoreetikoita (3). Myös näitä koulukuntia ja nousevia suuntauksia esitellään lyhyesti kunkin osan alussa.

Kirjassa ajattelijan käsite ymmärretään laajasti: teos ei rajoitu puhtaasti tutkijoina uransa tehneiden ajattelijoiden esittelyyn, vaan esillä on erilaisia tieteenalan kehitykseen vaikuttaneita hahmoja. Esimerkiksi 'arkityyppisenä' realistisena, liberaalina ja radikaalina ajattelijana esitetään kolme parhaiten politiikan maailmasta tunnettua hahmoa: Henry Kissinger, Woodrow Wilson ja V.I. Lenin. Tällainen valinta tuo tietysti esiin poliittisen teoretisoinnin ja käytännön elämän yhteen nivoutumisen, mutta venyttää merkittävien ajattelijoiden joukkoa monenkirjavaksi, samoin kuin esimerkiksi Anthony Giddensin ja muutaman muun 'yleisemmän' yhteiskuntatieteilijän sinänsä perusteltu valinta. Vastavasti pari esiteltyä hahmoa edustaa vähemmän tunnettuja, omana aikanamme epämuodikkuuteen vajonneita ja myös spektakulaarisesti epäonnistuneita alan vaikuttajia; tällainen hahmo on esimerkiksi 1930- ja 1940-lukujen liberalisti Alfred Zimmern. Zimmern on kirjassa mukana ei niinkään ansioidensa kuin epäonnistumistensa perusteella; häntä käsitellään opettavaisena tyyppiesimerkkinä ajattelutavasta, johon Carr ja Morgenthau kohdistivat hyökkäyksiään. Siten Griffiths tuo kirjassaan esille joukon varsin heterogeenisistä taustoista tulevia ajattelijoihin, jotka ovat erilaisin tavoin vaikuttaneet kansainvälisten suhteiden kehitykseen 1900-luvulla.

Tämänkaltainen kirja-idea on todellakin altis monesta eri suunnasta tulevalle kritiikille.

Ensinnäkin Griffithsin käyttämä jako sisältää sen heikkouden, että moni ajattelijaa ei mahdu yhteen kategoriaan. Pikemminkin koulukuntarajoista irtaantuminen saattaa nimen omaan olla tunnusomaista avainase-

Martin Griffiths. 1999. *Fifty Key Thinkers in International Relations*. London: Routledge, 281 s.

Viidenkymmenen keskeisen ajattelijan kokoaminen ja tiivistetty esittely miltä tahansa kulttuurin tai tieteen saralta on kaupallisesti lupaava mutta tiedeyhteisön palautteen kannalta uhkarohkea hanke. Tällainen aiheenvalinta vetää ikään kuin väistämättömällä voimalla

maan nousseille teoreetikoille ja monien kohdalla yksioikoinen tyypittely on harhaanjohtavaa. Griffiths myöntääkin johdannossa käyttämänsä luokittelevan järjestelmän tietynlaisen ontumisen.

Kirjan perusidea nostaa luonnollisesti myös esille kysymyksen, tulevatko 'oikeat' 50 ajattelijaa esitellyiksi, siis ketkä ovat tieteenalan kannalta keskeisiä hahmoja ja onko koulukuntia painotettu asianmukaisella tavalla. Konsensuksen saavuttaminen tällaisessa kysymyksessä lienee mahdotonta. Itse yllätyin Graham T. Allisonin puuttumisesta ja samoin ihmettelin lievästi sitä, että Francis Fukuyaman kontribuutio arvioitiin näin ansioituneeseen seuraan kuuluvaksi.

Perusideasta johtuen kirjan lukeminen sellaisenaan jättää sisällöstä hajanaisen ja sekavan kokonaisvaikutelman, vaikka Griffiths yrittääkin esseissä kytkeä ajattelijoihin toisiinsa. Ilmeisesti osuvampi käyttötarkoitus kirjalle onkin käsikirjamainen käyttö etsittäessä tietoa yksittäisestä ajattelijasta tai koulukunnasta.

Ilmeisistä ongelmista huolimatta kirja onnistuu kuitenkin perustehtävässään hyvin. Pidin siitä, että esitelyssä oli mukana elämäkerrallista otetta ja pyrkimystä sijoittaa ajattelijat oman aikansa kontekstiin. Tästä syystä samoin kuin esseiden lyhyden takia kirja on myös poikkeuksellisen helposti lähestyttävä. Tämä saattaa toisaalta kääntyä myös kirjan keskeiseksi ongelmaksi: tyytyvätkö lukijat, tässä tapauksessa lähinnä opiskelijat, etsimään tietoa nopeasti omaksuttavasta ja vaivattomasta käsikirjamaisesta muotista, jolloin alkuperäistekstejä tulee luettua entistä harvemmin? En pidä tätä todennäköisenä. Uskon, että tämänkaltaisen kirja pikemminkin johtaa lukijaa uuden tiedon lähteille kuin tarjoaa riman allittavia pikavastauksia. Pidänkin Griffithsin kirjan parhaana antina sitä, että se lähestyttävyydellään kutsuu lukijaa tieteenalan pariin ja madaltaa kynnystä tutustua sen keskeisiin debateihin. Kirjassa tehdyt valinnat herättävät kriittiseen pohdintaan 'oikeista' ajattelijoina ja painotuksista, mutta sitä kautta ne osaltaan auttavat sen kysymyksen äärelle, mikä ja kuka kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa on keskeistä. Tässä mielessä kirja ikään kuin huomauttaa problematisoi kansainvälisiä suhteita mielestäni paremminkin kuin useimmat alan oppikirjat, jotka väittävät herättävänsä lukijaa itsenäiseen ja kriittiseen pohdiskeluun.

Griffiths tekee parhaansa käyttääkseen yhtä ajattelijaa kohti varatun tilan tehokkaasti, ja vaatimattomasta sivumäärästä huolimatta kirja onnistuu ajattelijoiden perusesittelyssä yllättävän hyvin. Esseissä päästään nopeasti keskeisten kysymysten pariin, eikä Griffiths epäröi itsekään paikoitellen kritisoida esittelemiään ajattelijoihin. Parhaimmillaan teksti on innoittunutta ja pääsääntöisesti varsin selkeää.

Mielestäni teos sopii mainiosti kurssikirjakäyttöön muun kirjallisuuden oheislukemistona, kun välttää lankeamasta kirjassa harjoitettuun ajattelijoiden yksinkertaiseen tyypittelyyn. Käsikirjana, erityisesti tiivistettynä esityksenä keskeisten ajattelijoiden keskeisestä tuotan-

nosta, *Fifty Key Thinkers in International Relations* palvelee myös kokeneempaa käyttäjää - ellei muuten, niin ainakin älyllisenä provosoijana.

TOMMI KOIVULA